

Nieuwsbrief Leren

86

Lieven Coppens

Dit privé-initiatief wil op een onderbouwde manier informatie geven over actuele onderwijsthema's. Standpunten die hier worden ingenomen zijn uitsluitend deze van de auteur zelf en kunnen in geen enkel opzicht toegeschreven worden aan welbepaalde organisaties of onderwijsnetten en/of -koepels. De auteur streeft er naar alle standpunten grondig en wetenschappelijk te onderbouwen. Een duidelijke bronvermelding laat iedereen toe om alles te controleren.

www.nieuwsbriefleren.be
nieuwsbrief.leren@gmail.com

Jaargang 12
februari-maart 2012

Voorwoord

Deze nieuwsbrief wil ik beginnen met een expliciet dankwoord. Een dankwoord aan alle mensen die mij de afgelopen jaren probeerden het zwijgen op te leggen. Geloof me vrij: die waren er en zijn er nog steeds. Dankzij hen heb ik leren spreken. Ik probeerde om mijn standpunten keer na keer helderder te formuleren en te motiveren. Hierdoor hebben zij – waarschijnlijk onbewust – mee voor het succes van mijn nieuwsbrief en websites gezorgd. Ik ga verder op de ingeslagen weg en zal nog meer dan vroeger man en paard noemen. Zo leert iedereen de mensen kennen die mij op de een of andere manier gemotiveerd en geïnspireerd hebben.

Man en paard noemen, dat betekent dat de nieuwsbrief in het kenniscentrum dat ik nog altijd, samen met anderen, zoek uit te bouwen, ook in de toekomst alleen door mij zal geschreven worden. Alleen zo kan ik mijn onafhankelijkheid behouden.

De vorige nieuwsbrief leverde mij alvast heel wat positieve reacties op. Omdat hij een platform was voor de relevante discussies naar aanleiding van de Open Brief van prof. Dr. Wim vanden Broeck en Eva Staels. Voor wie deze discussie zou gemist hebben; <http://sticordibank.wikispaces.com/Belangrijke+documenten>. Intussen blijf ik het betreuren dat de Vlaamse Vereniging van Logopedisten het antwoord van prof. Dr. Wim vanden Broeck en Eva Staels op hun reactie nog steeds niet gepubliceerd heeft. Dit geeft mij de indruk dat zij willen polariseren en polemiseren maar op geen enkele manier willen debatteren.

Intussen ben ik het *Voorontwerp van decreet betreffende dringende en andere maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften*¹ grondig aan het bestuderen. Ook de adviezen en reacties hierop door andere instellingen en organisaties ontsnappen hierbij niet aan mijn aandacht. Bij de reacties op het voorontwerp kijk ik vooral in welke mate het kind met specifieke onderwijsbehoeften centraal staat. Indien ik dit relevant acht, kom ik hier in één van de volgende nieuwsbrieven op terug. Hierbij zal ik er op toezien dat ik in mijn Nieuwsbrief Leren het fameuze K-woord (je weet wel: dat wat in bepaalde gebouwen op de tamboer rust) niet meer gebruik. Dit om het kapittelen uit het verleden te vermijden.

De afgelopen weken ontdekte ik, onder het motto *Geen sant in eigen land*, een heel leuk fenomeen: mensen die er de afgelopen jaren veel aan gelegen was om mij in diskrediet te brengen, hebben ineens mijn *LinkedIn*-profiel ontdekt. Ik weet niet of deze interesse positief bedoeld is of voortkomt uit een paranoïde instelling. Ik heb alvast symbolisch de privacy-instellingen van mijn profiel aangepast zodat niemand kan zien met wie ik in contact sta. Symbolisch omdat ik me geen illusies maak. Net zoals sommigen zich eerder onder een valse naam toegang verschafte tot mijn nieuwsbrieven en mijn profielen op andere sociale netwerken, zullen ze het op dit profiel ook wel proberen. Hen nodig ik uit om de eerste paragraaf van dit voorwoord nog eens aandachtig te lezen.

Aangezien ik het afgelopen jaar uit het onderwijsveld heel wat vragen kreeg over thema's uit de psychodiagnostiek, overweeg ik om in de toekomst hier ook aandacht aan te besteden. Zo hebben heel wat mensen vragen over het verschil tussen de vaardigheidsscores die het C₂to gebruikt (dit naar aanleiding van de invoering van de nieuwe AVI-procedure) en de in Vlaanderen meer courant gebruikte percentielen. Ik werk het antwoord dat ik in mijn lezingen over de nieuwe AVI-procedure geef uit tot een vloeiende tekst. Ik zal deze in één van mijn volgende nieuwsbrieven publiceren. Voor de ongeduldigen: het heeft te maken met het verschil tussen de 'oude' en 'nieuwe' psychodiagnostiek. En iedereen heeft het recht op juiste informatie, nietwaar?

Tot slot van dit (intussen al te) lange voorwoord wil ik de vele nieuwe abonnees uit Nederland begroeten. Ik hoop dat ik jullie met mijn nieuwsbrieven, die soms ook standpunten bevatten over typisch Vlaamse toestanden, zal kunnen blijven boeien. Ik probeer er alvast zorg voor te dragen in iedere nieuwsbrief ook een thema aan te snijden dat niet aan Vlaanderen alleen gebonden is. Ik wil hierbij zeker niet nalaten om een bijzonder woord van dank te richten aan Dook Kopmels, Alexandra Kok, Tom Braams, Hannah van den Bergh, Niels Bron, Hetty Deelstra, Simon van der Sluys, Heleen Schoots en Marleen van Benthem die de afgelopen periode er sterk toe bijgedragen hebben dat mijn nieuws-

¹ Zie: <http://nieuwsbriefmaterialen.wikispaces.com/file/view/Voorontwerp+van+decreet+betreffende+dringende+maatregelen.pdf>.

brief in Nederland een vaste voet aan de grond kreeg. Om het met die Nederlandse cabaretier Paul de Leeuw te zeggen: jullie waren de vleugels van mijn (Nederlandse) vlucht.

Lieven

Cartoon

Over de terugbetaalbaarheid van logopedie

Naar aanleiding van de vorige nieuwsbrief kreeg ik nogal wat vragen over de terugbetaalbaarheid van logopedie. Heel centraal stond hier de vraag welke problemen in aanmerking kwamen voor terugbetaling en welke niet. Ik ging op zoek naar de nodige informatie en kwam zo terecht op de website van de Vlaamse Vereniging voor Logopedisten¹. Hierop vond ik een zeer interessante brochure over het logopedisch voorschrift². Aangezien de Vlaamse Vereniging voor Logopedisten deze brochure te koop aanbiedt via haar website, kan ik het internetadres waarop je deze brochure kunt vinden, niet vrijgeven. Daarom citeer ik graag letterlijk de rubriek 11 (op bladzijde 9 van deze brochure) die handelt over de uitsluitingen van terugbetaling.

Er wordt nooit tegemoetkoming verleend in geval de rechthebbende:

- *BO type 8 volgt (taal- en leerstoornissen);*
- *behandeld of gehuisvest wordt in een door de gemeenschappen/gewesten erkende en gesubsidieerde instelling en waar de functie 'logopedist' begrepen is in de erkenningsnormen (dagcentrum bv. MPI, ...);*
- *ter verpleging is opgenomen in een dienst met kenletter G, T, A, Sp, K³;*
- *verblijft in een PVT, ROB of een RVT⁴;*
- *wordt gerevalideerd in een inrichting die met het RIZIV een overeenkomst heeft gesloten die met name de behandeling door een logopedist dekt. Dit geldt niet voor chronische spraakstoornissen, gehoorstoornissen en dysfagie⁵.*

¹ <http://www.vvl.be>

² DE BODT, M., MERTENS F. & LEFEVERE S., Het logopedisch voorschrift... Handleiding voor de geneesheer-specialist. Postgraduaat NKO, 16 maart 2009, Universitair Ziekenhuis Antwerpen.

³ G: Dienst geriatrie

T: Dienst neuropsychiatrie voor volwassenen

A: Dienst neuropsychiatrie voor observatie en behandeling

Sp: Gespecialiseerde dienst voor behandeling en revalidatie

K: Dienst neuropsychiatrie voor kinderen

⁴ PVT: Psychiatrisch verzorgingstehuis

ROB: Rusthuis of Rustoord voor bejaarden

RVT: Rust- en verzorgingstehuis

⁵ Dysfagie: moeilijkheden bij het slikken

De verzekeringstegemoetkoming is eveneens uitgesloten in geval van:

- *psychiatrische stoornissen of emotionele toestanden;*
- *relatieproblemen;*
- *verwaarloosd of gebrekkig schoolbezoek (wegens ziekte);*
- *het aanleren van een andere taal dan de moedertaal;*
- *een veeltalige opvoeding;*
- *enkelvoudige spraakstoornissen (zoals bv. sigmatisme¹);*
- *stemstoornissen zoals acute functionele afonie en dysfonie, fonasthenie², stemwisselingsstoornissen;*
- *B2 (spraak-taalontwikkelingsstoornis) kan niet na B3 (leerstoornis), omgekeerd wel.*

Het zal iedereen die hiermee in de praktijk te maken heeft intussen wel duidelijk zijn dat deze lijst met uitsluitingen bij momenten wel heel vrij geïnterpreteerd wordt. Vanzelfsprekend gebeurt dit altijd in het belang van het kind. De vraag is dan of er een controlemechanisme is dat ook werkt. Maar daar gaat het me niet om. Ik blijf gewoon heel bezorgd (zie ook mijn vorige nieuwsbrieven) over het vrij interpreteren van de regelgeving in deze tijden van crisis en besparingen. Vroeg of laat moeten deze vrije interpretaties wel leiden tot het verstrengen van de regelgeving. Daarom herhaal ik mijn oproep om de deontologie van het mercantilisme en opportunisme in evenwicht te brengen met de deontologie van de noodzakelijke hulp: elk kind moet de hulp krijgen die het nodig heeft, maar ook niet meer dan dat.

Een tweede kanttekening die ik wens te maken is dat deze uitsluitingen op bepaalde punten haaks staan op het ideeëngoed van de gelijke onderwijskansen enerzijds en de anti-discriminatie anderzijds. Dit komt door het ongeënuanceerde karakter van deze uitsluitingen. Ik heb het dan over de volgende punten:

- Het verwaarloosde of gebrekkige schoolbezoek (al dan niet wegens ziekte);
- Het aanleren van een andere taal dan de moedertaal en de veeltalige opvoeding.

Op het gevaar af mensen met bepaalde politieke ideeën tegen mij in het harnas te jagen, verklaar ik me hieronder zeer graag nader³:

- Het beheersen van de schooltaal is sterk bepalend voor het schoolsucces van de leerlingen. Een goede en uitgebreide woordenschat kan problemen bij het (begrijpend) leren lezen voorkomen. Voor sommige mensen uit de kansarmoede is regelmatig schoolbezoek door hun kinderen niet altijd de eerste prioriteit omdat het veraf staat van hun elementaire basisbehoeften. Kinderen die in de kansarmoede geboren worden kunnen daar niets aan doen. Door hen van terugbetaling uit te sluiten, zorgen de regelgevers er voor dat ze nog dieper in de kansarmoede gedrukt worden.
- We eisen dat mensen van andere nationaliteiten zich inburgeren. Een voorwaarde om zich goed in te burgeren is de goede beheersing van het Nederlands. Alle bestaande initiatieven ten spijt, soms is een taalklasje, een intensief taalbad, een okan⁴-klas, niet voldoende. Het verspreiden van de bevoegdheden over verschillende departementen heeft tot een zeer schizofrene situatie geleid: we garanderen enerzijds het recht op onderwijs voor alle kinderen en jongeren, anderzijds ontzeggen we een aantal onder hen wel de toegang tot de extra hulp die ze nodig hebben om baat te hebben van dat onderwijs.

Het wordt dringend tijd dat de regelgeving in verband met de hulpverlening aan kinderen met leer- en taalproblemen herzien wordt door deskundigen die niet wereld- en onderwijsvreemd zijn. Ik ben ervan overtuigd dat een genuanceerde, kansrijke en niet-discriminerende regelgeving niet meer hoeft te kosten dan de huidige containerregelgeving.

Eenzaamheid, (on)geloof in de eigen slaagkansen en hoop: vaak verwaarloosde dimensies van het leerproces van kinderen en jongeren met leerproblemen⁵

Graag wil ik jullie aandacht trekken op dit zeer recente artikel van de Amerikaan Robert Brooks, zoals ik het vond op de nog altijd onnavolgbare website www.ldonline.org.

¹ Sigmatisme: Onjuist uitspreken van de letter s

² Aфонie: Het onvermogen om stemgeluid te produceren

Dysfonie: De stembanden zijn niet in staat de juiste klanken te produceren

Fonasthenie: zachte spraak of moeilijkheden bij het maken van geluid, meestal als gevolg van het verkeerd gebruiken van de stem

³ Ik ben mij er van bewust dat ik door deze stellingname waarschijnlijk enkele abonnees op mijn Nieuwsbrief Leren zal verliezen. Het zij zo. Soms moet je in jouw leven gewoon de verantwoordelijkheid opnemen die zich opdringt. Ik neem hierbij geen standpunt in over de problematiek van de asielzoekers. Die maatschappelijke discussie is bezig en moet zijn beloop krijgen. Ik wil alleen aantonen dat de huidige lijst van uitsluitingen dringend aan nuancering toe is.

⁴ OKAN: OnthaalKlas Anderstalige Nieuwkomers.

⁵ BROOKS, R., *Loneliness, Self-Efficacy, and Hope: Often Neglected Dimensions of the LD Learning Process*, internet, LD Online, 2012, (<http://www.ldonline.org/article/51177/?theme=print>).

Als introductie gebruikt hij een citaat uit een schrijfsel van een jongere met de dubbeldiagnose van leerproblemen en ADHD, dat ons leert hoe veel jongeren met leerproblemen de school beleven:

De school was en is iets waar ik een hartsgrondige hekel aan heb. Naar school gaan was zo iets als het beklimmen van een enorme berg met steile hellingen en scherpe, gladde rotsblokken. Deze berg is zeer grijs en altijd bedekt met donkere en koude wolken. Ik vat de taak aan om deze enorme berg te beklimmen. Elke stap is een strijd tegen sterke, huilende en ijskoude winden. De winden bevatten ijskoude regen die tegen mijn lichaam beukt en proberen me neer te halen. Ik blijf me naar boven worstelen. Soms word ik teruggeworpen en soms moet ik even stoppen om weer op krachten te komen. Mijn lichaam is verkleumd. Mijn handen trillen als bladeren in de wind als ik mezelf optrek langs de bergwand. Terwijl ik mijn ogen niet kan openen, klauw ik mezelf langs de steile helling omhoog. Ik stop omwille van de hevige pijn. Ik kijk omhoog en zie dat mijn worsteling nog maar pas begonnen is. Soms wil ik gewoon niet verder meer gaan.

Uit dit verhaal en dat van andere kinderen en jongeren trekt de auteur de volgende conclusies, die veel verder gaan dan het leerprobleem op zich:

- Kinderen en jongeren met leerproblemen hebben niet alleen een laag zelfbeeld, ze verliezen ook de hoop dat het hen ooit beter zal gaan. Ze maken zich heel wat zorgen over hun toekomst;
- Kinderen en jongeren met leerproblemen hebben het gevoel dat hun problemen uniek zijn en dat niemand echt kan begrijpen met welke pijn en spanningen hun problemen gepaard gaan. Ze voelen zich heel eenzaam en geïsoleerd.

Uit een eerder gevoerd onderzoek door Lackaye en Margalit¹ komt daar bovendien volgens Robert Brooks nog een derde besluit bij:

- Kinderen en jongeren met leerproblemen hebben het gevoel dat ze niets zelf voor elkaar krijgen, ongeacht de tijd en de energie die ze er in steken. Ze ontwikkelen een vorm van aangeleerde hulpeloosheid en koesteren weinig of geen hoop op beterschap voor de toekomst. Meer nog, aansporingen om harder te werken, ervaren ze als beschuldigend en zetten hen nog meer aan om de aangeboden hulp en ondersteuning te weigeren.

Met andere woorden: wie een leerprobleem wil aanpakken, moet ook iets doen aan de bovenstaande problemen. De auteur doet onder andere beroep op de resultaten van een onderzoek dat Daniel Goleman (je weet wel: de man van de emotionele intelligentie) deed in het kader van zijn boek over sociale intelligentie². Uit dat onderzoek blijkt dat risicoleerlingen het beter doen als de leerkracht een aantal kwaliteiten heeft:

- De leerkracht laat de kinderen de communicatie over en weer leiden en stemt zich af op zijn of haar noden, gevoelens, interesses en vaardigheden;
- De leerkracht schept een positief klasklimaat waarin er veel plaats is voor aangename gesprekken, gelach en opwinding;
- De leerkracht heeft een warme en positieve houding tegenover zijn leerlingen;
- De leerkracht heeft een goed klasmanagement met duidelijke maar flexibele regels en verwachtingen.

Kort samengevat: hoe responsiever de leerkracht is, hoe beter de leerresultaten van de leerlingen en hoe hoger hun leerplezier. Eens de leerkracht en de leerlingen zich in deze situatie bevinden, kan de leerkracht de leerlingen helpen in het blootleggen van hun leersterktes- en -zwaktes. Hij kan hen dan eveneens zover brengen dat ze geloven dat ze niet alleen zijn met hun problemen. Het wordt voor de leerkracht eveneens mogelijk om nieuwe strategieën om effectief te leren bij te brengen en in dat proces rekening te houden met de gedachten in inzichten van de leerling. Door hem er bij te betrekken verminderen zijn gevoelens van hulpeloos- en hopeloosheid terwijl hij meer vat krijgt op en verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces.

Tot slot is het goed dat leerkrachten en andere volwassenen kinderen en jongeren met leerproblemen voorbereiden op mogelijke fouten en vergissingen en op een eventuele terugval.

Tot slot

Een fout is maar een fout als je er niets hebt uit geleerd.
Anders is het een leerervaring.

¹ LACKAYE, T., MARGALIT, M., Comparisons of Achievement, Effort, and Self-Perceptions Among Students With Learning Disabilities and Their Peers From Different Achievement Groups, Journal of Learning Disabilities, jaargang 39 (2006), September/Okttober, nr. 5, blz. 432-446.

² GOLEMAN, D., Social Intelligence. The Revolutionary New Science of Human Resource, Bantam Books, New-York, 2006, 403 blz.